

חמש עשרה נשים פרק ראשון יבמות

ו.

עין משפט גר מצוה

בב מ"י פ"א מהל' בית
הבטירה הלכה י"ב:

תוספות ישנים

דמי דלדריה מסבדא אית
ן למימר דאין עשה דוחה
ל"ת שיש בו כרת אלא הי"ק
ואת שבתותי תשמורו
מיוחד להשמיענו הו
בעלמא דמי דאי אמרין
בעלמא לא דמי לשמוק קרא
לשמשעין דבעלמא דמי.
ואין להקשו מאי שגא לעיל
דלמירין מימי מפסח ומילה
ולא אמרין מדלמירין
והכא אמרין מדלמירין.
י"ל דשמיני לעיל דפסח
ומילה הוה חוה לא
דעיינן מסבדא אכל הכא
דלמירין קרא לאיסורא און
לומר יליף מיניה דא"כ
לשמוק קרא מיניה לעולם
ינמא מסבדא דאין עשה
דוחה ל"ת שיש בו כרת.
וא"כ א"כ מאי הוה דקאמר
לעיל יבול ויהא כבוד אב ואם
דוחה שבת מנין לומר כן
סיון דלא דעיינן קרא דאת
שבתותי תשמורו הוה לעולם
בלא פסוק ע"י לומר דלא
דמי ופי' ה"ו יוסף קאטון
א' דעיינא הכי יכול יהא
כבוד אב ואם דוחה את
השבת דנימא עליה
להימירא מה ליה יבוס אף
כאן יבוס. וינמא הכי נאמר
כאן עליה והאמא להלן עליה
מה להלן ערוה אף כאן
ערוה וקאמר רחמנא
(דברים כה ה) יעמה יבא
עליה ויליף מיניה בעלמא
(דמיר ד' נח. וס) דיליף לגמרי בעלמא
מראשו איכא למימר סבר נשים
חייבות צליית וא"ת ראשו למה לי
כיון דדמי אפילו לאו שיש בו כרת
ו"ל דאיטריך לאשמעינן דהקפת כל

לידמי כדאמר בסוף אלו מציאות (ב"מ דף גז.) דה"א אי לאו קרא
לידמי ל"ת ועשה מהאי טעמא וי"ל דעשה ול"ת דקיל ה"א לידמי
אבל ל"ת שיש בו כרת לא ה"א דדמי וי' ולהכי ל"ת ועשה ליכא
למידק הא בעלמא דמי כדדייק אלא מעשה שיש בו כרת דדוקא
ל"ת שיש בו כרת דכלאו קרא ה"א

לאו דמחמר. אחר בהמה שהוא בלאו ללא תעשה כל מלאכה אתה
וזהמתך (שמות כ) וזהאי לאו ליכא כרת ללא ענין מעשה גרופיה
וכמ"ל בפ' מי שהשחין (שבת דף קנד.) המחמר אחר בהמתו בשבת
טעור: ואפ"ה לא דמי. בתמיה: וליגמר מהכא. ללא דמי אפילו לאו

(א) ב"מ לג. (ב) ו' ויקרא
ה' סולם ב' א' ויקרא
כאן; (ד) ודברים כב;
(ה) ויקרא יח; (ו) שמות
כה; (ז) ויקרא ט; (ח) ו' ויקרא
ויוס השביעי ששבת למען
יעה שורך ומתורן.
(ט) רש"י מ"י.

תורה אור השלם

1. איש אמו ואביו
תיראו ואת שבתתי
תשמרו אני י' אלהיכם.
ויקרא יח ג
2. את שבתתי תשמרו
ומקדשי תיראו אני י'
ויקרא יט י

גליון הש"ס

גמ' יבול יהא בנין בית
הפקדש דוחה שבת. עין
שנוטות דף טו ע"כ רש"י
ד"ה אין בנין:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה והא מנא
בעלמא קאי ולא פריך.
והא תנא בעלמא גמר
לאו וכו': (ב) תוס' ד"ה
(ג) ויקרא טעמא ד"ה
ה"א דדמי דלמירין א"ת
ועשה ליכא כ"ו:

מוסף רש"י

אני ה' כולכם חייבים
בכבודי. אפי' שאמתי
לך יבא את אפיק, את
דיון לשניכם. ואם את
לך אפיק עבור על דמי
להלל שבת, אל תמנע
לו (ב"מ כב). ומקדשי
תיראו ואת שבתתי תשמרו
בכבודי. אולם חייבים
חייבים בכבודי שיהרמו
על השבת (שבועות טו).

לאו דמחמר ואפי' הכי לא דמי אלא דקיימא
לן דאתי עשה ודחי לא תעשה ליגמר מהכא
דלא לידחי וב"ת שאני לאוי דשבת דחמורי
והא תנא בעלמא קאי ולא קפריך דתניא
(יבול אמר לו אביו היטמא או שאמר לו אל
תחזיר יבול ישמע לו ת"ל יאיש אמו ואביו
תיראו ואת שבתותי תשמורו) כולכם חייבין
בכבודי אלא משום דאיכא למיפרך מה להנך
שבן הכשר מצוה אלא סד"א תיתי מבנין בית
המקדש דתניא "יבול יהא בנין בית המקדש
דוחה שבת ת"ל 2 את שבתותי תשמורו
ומקדשי תיראו כולכם חייבין בכבודי מאי לאו
בבונה וסותר וטעמא דכתב רחמנא את
שבתותי תשמורו הא לאו הכי דמי לא לאו
דמחמר ואפילו הכי לא דמי ואלא דקיימא לן
דאתי עשה ודחי ל"ת ליגמר מהכא דלא דמי
וב"ת שאני לאוי דשבת דחמורי והא תנא
בעלמא קאי ולא קא פריך דתניא יבול אמר
לו אביו היטמא או שאמר לו אל תחזיר
יבול ישמע לו תלמוד לומר איש אמו ואביו
תיראו וגו' כולכם חייבים בכבודי אלא
משום דאיכא למיפרך מה להנך שבן
הכשר מצוה הכשר מצוה תיפוק לי מהתם
אין הכי נמי ואת שבתותי תשמורו ומקדשי
תיראו למה לי מיבעי ליה לכדתניא יבול
יתירא אדם ממקדש תלמוד לומר את
שבתותי תשמורו ואת מקדשי תיראו
נאמרה שמירה בשבת ונאמרה מורא
במקדש מה שמירה האמורה בשבת
לא

ללא דמחמר. אחר בהמה שהוא בלאו ללא תעשה כל מלאכה אתה
וזהמתך (שמות כ) וזהאי לאו ליכא כרת ללא ענין מעשה גרופיה
וכמ"ל בפ' מי שהשחין (שבת דף קנד.) המחמר אחר בהמתו בשבת
טעור: ואפ"ה לא דמי. בתמיה: וליגמר מהכא. ללא דמי אפילו לאו
דמחמרי. דק"ל (עירובין דף קט.) מחלל
שבת כעובד עבודת כוכבים ומשום
הכי אפי' לאו גרידא לא דמי ומנייהו
לא גמרין: והא סנא בעלמא קאי
ולא פריך. והא אשכחן תנא בעלמא
דיליף שאר לאוי כגון לאו דלא יטמא
דכהן? ולאו דלא תוכל להתעסב? מלאו
שבת לחומר וללא פרכינן שאני
לאוי דשבת דחמורי: אמר לו אזני.
לכהן: היטמא. צניט הקצרות
להשיב אצידה או שיהיה עומדת
בחן ואמר לו אל תחזיר יבול ישמע
לו ת"ל איש אמו ואביו וילפינן לאו
דטומאה ולאו דהשבת אצדה מלאוי
שבת: אלא. ועולם דלמר ליה
שחוט לי בשל י' ואפ"ה לא איטריך
עליהם דאיכא למיפרך מה להנך שחוט
לי בשל לי שכן הכשר מצוה בחילול
שבת בעיקרת לא תעשה הוא מקיים
עשה דכבוד וזהו הכשר קיומו ואי
אפשר לקיימו בלא עקירת לאו הלכך
אי לא כתב את שבתותי תשמורו
ה"א לידמי אבל יבוס לא זה בלבד
הכשר קיים העשה שהרי יכול לתוך
ולא יעקור לאו של ערוה ולא איטריך
עליה: מאי לאו צנונה וסוטה.
איטריך למיסר אף על גב דאז
מלאכה הוא ואיכא כרת אי לאו
דלשמעינן ה"א אחי עשה דעשו לי
מקדש? ודחי לאו דשבת: והא
סנא בעלמא קאי (ג) גמר. לאוי דטומאה
והעולם אצדה מלאוי דשבת ולא פריך:
תיפוק לי מהכא. מאיש אמו ואביו
תיראו דהכשר מצוה הוא ולא דמי
למה ליה למיהדר למכתב הכא את שבתותי תשמורו אלא
לאו דמילף מיניה דאפילו בלא הכשר מצוה אי לא כתיב קרא
בהדיא ללא דמי אמרין דמי אס כן איטריך עליה: נאמר
שמירה בשבת ומורא במקדש. והקישן הכתוב בפסוק אחד:
לא

הראש שמה הקפה ומפסח ומילה ותמיד לא קשיא מידי אמאי
איטריך קרא כיון דבעלמא דמי דס"ל למילף לענין שבת מכבוד
אז ואם ללא דמי וה"א דשבת לא דמי אפי"ג דבעלמא דמי:
ויגמר מהכא דלא דמי. משמע דאי איירי בשחיטה וצישול
ניחא ותימה דמנא ליה לתנא לאוקמי קרא בשחיטה
הראש שמה הקפה ומפסח ומילה ותמיד לא קשיא מידי אמאי
איטריך קרא כיון דבעלמא דמי דס"ל למילף לענין שבת מכבוד
אז ואם ללא דמי וה"א דשבת לא דמי אפי"ג דבעלמא דמי:
ויגמר מהכא דלא דמי. משמע דאי איירי בשחיטה וצישול
ניחא ותימה דמנא ליה לתנא לאוקמי קרא בשחיטה
הראש שמה הקפה ומפסח ומילה ותמיד לא קשיא מידי אמאי
איטריך קרא כיון דבעלמא דמי דס"ל למילף לענין שבת מכבוד
אז ואם ללא דמי וה"א דשבת לא דמי אפי"ג דבעלמא דמי:
ויגמר מהכא דלא דמי. משמע דאי איירי בשחיטה וצישול
ניחא ותימה דמנא ליה לתנא לאוקמי קרא בשחיטה
הראש שמה הקפה ומפסח ומילה ותמיד לא קשיא מידי אמאי
איטריך קרא כיון דבעלמא דמי דס"ל למילף לענין שבת מכבוד
אז ואם ללא דמי וה"א דשבת לא דמי אפי"ג דבעלמא דמי:
ויגמר מהכא דלא דמי. משמע דאי איירי בשחיטה וצישול
ניחא ותימה דמנא ליה לתנא לאוקמי קרא בשחיטה
הראש שמה הקפה ומפסח ומילה ותמיד לא קשיא מידי אמאי
איטריך קרא כיון דבעלמא דמי דס"ל למילף לענין שבת מכבוד
אז ואם ללא דמי וה"א דשבת לא דמי אפי"ג דבעלמא דמי:
ויגמר מהכא דלא דמי. משמע דאי איירי בשחיטה וצישול
ניחא ותימה דמנא ליה לתנא לאוקמי קרא בשחיטה
הראש שמה הקפה ומפסח ומילה ותמיד לא קשיא מידי אמאי
איטריך קרא כיון דבעלמא דמי דס"ל למילף לענין שבת מכבוד
אז ואם ללא דמי וה"א דשבת לא דמי אפי"ג דבעלמא דמי:
ויגמר מהכא דלא דמי. משמע דאי איירי בשחיטה וצישול
ניחא ותימה דמנא ליה לתנא לאוקמי קרא בשחיטה

הראש שמה הקפה ומפסח ומילה ותמיד לא קשיא מידי אמאי
איטריך קרא כיון דבעלמא דמי דס"ל למילף לענין שבת מכבוד
אז ואם ללא דמי וה"א דשבת לא דמי אפי"ג דבעלמא דמי:
ויגמר מהכא דלא דמי. משמע דאי איירי בשחיטה וצישול
ניחא ותימה דמנא ליה לתנא לאוקמי קרא בשחיטה
הראש שמה הקפה ומפסח ומילה ותמיד לא קשיא מידי אמאי
איטריך קרא כיון דבעלמא דמי דס"ל למילף לענין שבת מכבוד
אז ואם ללא דמי וה"א דשבת לא דמי אפי"ג דבעלמא דמי:
ויגמר מהכא דלא דמי. משמע דאי איירי בשחיטה וצישול
ניחא ותימה דמנא ליה לתנא לאוקמי קרא בשחיטה
הראש שמה הקפה ומפסח ומילה ותמיד לא קשיא מידי אמאי
איטריך קרא כיון דבעלמא דמי דס"ל למילף לענין שבת מכבוד
אז ואם ללא דמי וה"א דשבת לא דמי אפי"ג דבעלמא דמי:
ויגמר מהכא דלא דמי. משמע דאי איירי בשחיטה וצישול
ניחא ותימה דמנא ליה לתנא לאוקמי קרא בשחיטה
הראש שמה הקפה ומפסח ומילה ותמיד לא קשיא מידי אמאי
איטריך קרא כיון דבעלמא דמי דס"ל למילף לענין שבת מכבוד
אז ואם ללא דמי וה"א דשבת לא דמי אפי"ג דבעלמא דמי:
ויגמר מהכא דלא דמי. משמע דאי איירי בשחיטה וצישול
ניחא ותימה דמנא ליה לתנא לאוקמי קרא בשחיטה
הראש שמה הקפה ומפסח ומילה ותמיד לא קשיא מידי אמאי
איטריך קרא כיון דבעלמא דמי דס"ל למילף לענין שבת מכבוד
אז ואם ללא דמי וה"א דשבת לא דמי אפי"ג דבעלמא דמי:
ויגמר מהכא דלא דמי. משמע דאי איירי בשחיטה וצישול
ניחא ותימה דמנא ליה לתנא לאוקמי קרא בשחיטה
הראש שמה הקפה ומפסח ומילה ותמיד לא קשיא מידי אמאי
איטריך קרא כיון דבעלמא דמי דס"ל למילף לענין שבת מכבוד
אז ואם ללא דמי וה"א דשבת לא דמי אפי"ג דבעלמא דמי:
ויגמר מהכא דלא דמי. משמע דאי איירי בשחיטה וצישול
ניחא ותימה דמנא ליה לתנא לאוקמי קרא בשחיטה

(א) נבלה ד"ל דמי קאמר
יכול יהא וכו'.